

Amb bones paraules

Llengua, gènere i sexe (III). Falla la llengua o la gramàtica?

Text: **Gabriel Bibiloni**
<http://bibiloni.cat>

En anglès no hi ha marques de gènere com en català; només un petit nombre de paraules referides a homes (*father, uncle, he, his*) o a dones (*mother, aunt, she, her*). Una paraula com *teacher* no és masculina ni femenina i quan algú diu *a teacher o ten teachers* no se sap si es refereix a homes o a dones. *Teacher* és, òbviament, una forma no marcada –perquè no hi ha marques–, i el sexe del seu referent, quan és pertinent, es copsa pel context, o, si no és així, dient *man teacher o woman teacher*.

En català el denominat masculí, per exemple *professor o pro-*

fessors, és una forma no marcada com *teacher*, el valor de la qual, pel que fa al sexe dels referents, se sap pel context. A les frases “el bon professor és el que aconseguix que l’alumne treballi” o “conec tots els professors d’aquest institut” el sexe dels professors referits és indeterminat, mentre que a la frase “el meu germà és professor” tant *germà* com *professor* s’associen a referents masculins, perquè el context no dóna cap altra possibilitat. La diferència entre el català i l’anglès és que el català té un gènere marcat, el femení, i l’anglès no disposa d’aquest recurs. En català les paraules femenines només es poden aplicar a dones, mentre que les dites masculines per a associar-se semànticament al sexe masculí necessiten l’acció del context. Quan diem “tinc tres fills”, “quants de fills tens?” o “vull tenir dos fills”, no s’afirma

res sobre el sexe d’aquests. Mentre que a “tinc dos fills i una filla” s’entén que els fills són homes per l’oposició dins la frase de *fills i filla* (context). Les dues frases es poden combinar: “tinc tres fills: dos fills i una filla”, en què el primer *fills* es refereix a individus sense esment del sexe i el segon *fills* es refereix a individus de sexe masculí. Quan diem “a la reunió no hi havia cap escriptora”, parlem de dones (i de dones que escriuen), mentre que “a la reunió no hi havia cap escriptor” parlem d’una classe de professionals sense menció per a res al sexe. Si volem dir que no hi havia cap escriptor de sexe masculí, cal explicitar-ho, dient, per exemple, *cap escriptor home*, com en anglès diríem *man writer*. En anglès també han de dir *women writers* per a referir-se a les escriptores, però dir en català es-

criptores dones o dones escriptores és, òbviament, una estupidesa.

Deia Joan Melià (*Diari de Balears*, 18-6-2008) que la llengua no és sexista sinó que la gramàtica és androcèntrica. I un cert feminisme, hi afegesc, ha caigut de quatre potes en la trampa. És la gramàtica, és a dir, l’explicació del funcionament de la llengua, la que ens ha fornint una determinada concepció d’aquesta llengua, sovint a partir de coses tan senzilles com l’ús d’un terme o un altre. Segurament ara tot seria distint si al gènere no marcat li haguessin donat un nom diferent de *masculí*. Només l’acceptació i la reproducció mimètica i acrítica de la noció de *gènere masculí*, amb la negativa a acceptar el gènere dit així com el que realment és, pot fer dir el disbarat majúscul que la llengua, tal com és usada per la majoria de la gent, invisibilitza les dones. Quan diem *cadira*, tothom entén

cadira (i ningú no entén *taula*), cosa que ens mostra l’autèntic significat de la paraula. Quan diem *els italians són simpàtics*, tothom entén què significa *els italians* (i ningú no entén que parlem només d’homes). Si això és així, qui és que pot dir que *italians* representa una categoria més masculina que de gènere indistint? La frase esmentada invisibilitza en igual grau les dones i els homes. En canvi, del moment que el nostre sistema dota el gènere femení d’unes marques pròpies i exclusives, les dones es fan visibles quan s’usen aquestes marques. Són ben visibles quan es diu *les mallorquines, les alemanyes, les casades o les jubilades*. No es veu cap home, però, quan es diu *els mallorquins, els alemanys, els casats o els jubilats*. Només se suposa que n’hi ha qualcun, perquè si tots fossin dones, es visibilitzarien amb la marca de femení. Continuarà.

L'OPINIÓ DE L'ESPIRA

Crisi, S.A.

Xavier Solà

A l’empara del thatcherisme, el Regne Unit va protagonitzar un decrepít trànsit per la dècada dels vuitanta, fustigat per una crisi que sumí el país, en tots els nivells, en un depressiu periple sense precedents recents coneguts. Convergint amb aquest fosc cicle, va germinar una nova fornada de bandes a les quals el pas del temps transformà en perennes llegendes adscrites a l’Olimpi musical.

En aquella època, la ciutat de Manchester esdevingué el far guia cultural d’un país que navegava a la deriva, assumint les desbocades regnes d’un imperi alacaiat al que, curiosament, de bell nou acudia a auxiliar –com ja havia fet en temps de la revolució industrial–, però aquesta vegada focalitzant el seu radi d’acció a l’àmbit cultural. Manchester era una metròpoli grisa a qui el destí oferiria l’adveniment d’una nova escena musical, el denominat *Manchester Sound*, sinergia que captivà al país per acabar propagant-se com un contagiós virus transcontinental. Obsessionats amb la configuració d’un rock més eclèctic, ba-

En aquella època, la ciutat de Manchester esdevingué el far guia cultural d’un país que navegava a la deriva

lible i electrònic, diversos grups van assumir-ne l’autoria, trobant eco i massiva difusió en el club La Hisenda, un espai on els bafles vessaven sobre un visitant procedent de diferents punts de les illes la música de gent com The Stone Roses, Happy Mondays, The Charlatans, Northside, Paris Angels o Inspiral Carpets, donant origen a un brou de cultiu que adobà el panorama musical a nivell continental.

En la gènesi dels noranta, i rere l’estela de les últimes espurnes de la jove i malparada democràcia del govern socialista de González –també sota l’aura d’una crisi financera precedida d’una catàstrofe borsària que, en conjunt, i per a

major dissort del populatxo, va originar una epidèmia d’atur que abocà l’estat al caire del precipici–, es va forjar a la comarca de Biscaia el denominat *Guetxo Sound*, resposta estatal tardana al *Manchester Sound*, conformat per bandes com El Inquilino Comunista, Lord Sickness o Los Clavos qui, encallats en la gramàtica musical dels seus preceptors del nord d’Anglaterra, van imprimir un so més grumollós i dens a la seva atmosfera de guitarres, allunyant-se en part dels paràmetres psicodèlics originaris per submergir-se a pulmó en derroters subscrits al *noise*.

Encara instal·lats en el pla estatal i retrocedint poc menys d’una dècada, ens topem de morros amb la seminal, tronadora i irrepètible *Movida Madrileña*, expressió contracultural que va transcendir la cosa musical per estendre els tentacles sobre tots els aspectes de l’art, trobant en la figura del llavors batle de Madrid, Tierno Galván, mecenatge polític i baluard emocional d’un moviment que es va expandir mimèticament a altres capitals. Bandes com Alaska y

los Pegamoides, La Mode, Aviador Dro, Radio Futura, Paraíso o Los Nikis van desenvolupar la seva alquímia artística sota les amenaçadores estovalles del sotsobredemocràtic que batejava en un país que començava a acusar l’epidèmia de l’atur. Avui, encara assaborim part de la collita llavors conreada; per proximitat podríem citar a l’artista mallorquí Miquel Barceló, un dels herois de l’escena madrilenya, militant dins un elitista col·lectiu artístic d’on varen sortir les primeres idees transgressores d’una incipient *Movida* netament influenciada pels tractats estètics del nord-americà Andy Warhol; alhora podem citar l’afamat cineasta Pedro Almodóvar, qui alternava la faceta musical –en la qual mai no va despuntar– amb allò que

l’ha fet mundialment conegut.

De semblant equació desxifrem que aquelles fases de recessió econòmica que cíclicament alteren el nostre itinerari vital vénen pautaades per l’estancament laboral: el jovent se sent dissociat i, en molts casos, es dedica a bolcar tot l’enginy en la producció de nous camps musicals adobats per la pròpia frustració. I per sòrdid que pugui resultar, s’esdevé que quan la lacra de l’enfonsament financer planeja sobre els nostres caps, impulsat pels vents de crisi que bufen sacsejant tots els sectors de la societat, el destí sol encadenar períodes d’una excepcional lucidesa creativa, que assoleix de ple el món de l’art en totes les manifestacions. És per això que (i només potser): beneïda crisi...?